

Ett Ögonblick

INFORMATION FRÅN SVERIGES ÖGONLÄKARFÖRENING

Nummer 3 • September 2005 • Swedish Ophthalmological Society

Kära medlemmar i Sveriges Ögonläkarförening

I förra veckan ägde Sveriges ögonläkarförenings årsmöte rum i Umeå. Lillemor Wachtmeister och medarbetare lyckades utmärkt med det vetenskapliga programmet och övriga arrangemang. Mötet blev mycket välbesökt. Styrelsen tackar de lokala arrangörerna för ett väl genomfört uppdrag.

FÖRBEREDELSENA för en eventuell Nordisk Akademi för Oftalmologi fortsätter. Planerna föddes under det nordiska mötet i Malmö. Tanken är bland annat att kanslierna för Nordisk Oftalmologisk Kommitté (NOK), som ordnar de nordiska ögonläkarmötena, och för Acta ophthalmologica skulle slås ihop för att nå samordnings- och kontinuitetsvinster. Vidare skulle en sådan akademi eventuellt kunna vara en tyngre röst i internationella sammanhang än enskilda nationella organ. Sveriges ögonläkarförenings styrelse har uttalat sitt stöd för att en utredande nordiskt sammansatt grupp tillsätts för att analysera förutsättningarna

Klas-Olav Skoog

för en Nordisk Akademi. Vi ansåg att man borde börja med ett begränsat antal målsättningar som kunde förverkligas inom rimlig tid. Därefter kan medlemsopinionen i de olika nationella föreningarna avläsas, innan man eventuellt går vidare i större skala. Det är bättre att initialt lyckas med en något mindre uppgift än att råka i svårigheter med en alltför ambitiös målsättning. Grundinställningen från SÖF är dock positiv.

INTE ENDAST HÖSTEN 2005 utan även september 2006 närmar sig raskt. Det är successivt dags för olika politiska utspel inför stundande allmänna val. Är det alltför djärvt att gissa att vi inte drabbas av stora besparingsbeting under de närmaste 12 månaderna?

Klas-Olav Skoog

FÖRENINGSG-
INFORMATION

5

ÅRSMÖTET I
UMEÅ

11

EBO-
EXAMEN

12

ÖGONMINNEN

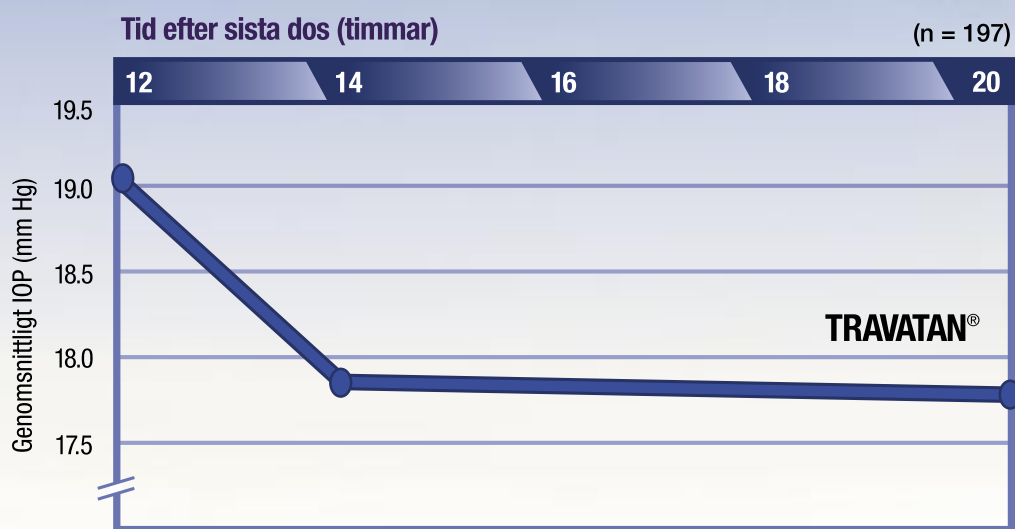
14

Kallelse till föreningsmöte

Medlemmarna i Sveriges ögonläkarförening kallas till föreningsmöte fredagen 2 december 11.00-12.00 (Sal C1, Älvsjömässan, Stockholm) i anslutning till Svenska läkaresällskapets riksstämma.

1. Mötets öppnande
2. Val av ordförande och sekreterare för mötet
3. Val av två justeringspersoner
4. Meddelande från styrelsen
5. Revisorernas rapport
6. Frågan om ansvarsfrihet för föregående verksamhetsår
7. Övriga frågor
8. Mötets avslutande

Håller i det långa loppet.

I studien av Netland et al.¹ visar Travatan en trycksänkande effekt som förbättrades över dygnet och var signifikant bättre än latanoprost klockan 16.00. Grafen ovan visar intraokulärt tryck hos patienter behandlade med Travatan (sammanräknat för samtliga besök under 12 månader).

Underlätta för dina patienter – beställ TRAVATAN Eyot!

1) Netland PA, et al. Am J Ophthalmol. 2001; 132: 472-484. TRAVATAN (travoprost), ögondroppar, lösning.
Indikation: okulär hypertension eller öppenvinkelglaukom. Plastflaska 2,5 ml.

Information från Sveriges Ögonläkarförening sänds ut fyra gånger årligen till betalande inklusive korresponderande medlemmar

Adressförändring måste anmälas till:

Medlemsregistret
Sveriges Läkarförbund
Box 5610
114 86 Stockholm
oavsett medlemskap i Läkarförbundet
eller ej, då föreningen utnyttjar detta
adressregister.

Pensionärer som önskar erhålla
föreningens medlemsutskick måste
anmäla detta skriftligen till:

Anders Behndig
Facklig sekreterare
Norrlands universitetssjukhus
Ögonkliniken
901 85 Umeå

En administrativ avgift på 50 kr/år
kommer då att debiteras.

Annonsering i *Ett Ögonblick* är väl-
kommet. För 2005 gäller följande
priser:

Helsida	10.000:-
Halvsida	6.000:-
Kvartssida	3.500:-

Självkostnad för färgtryck tillkommer.
Kostnad för udda format och radan-
nonser kan diskuteras med skattmä-
staren.

Annonsering för kurser och möten
som arrangeras eller förmedlas av
medlemmarna debiteras inte.

Göran Oliverstedt
Skattmästare

Material till nästa nummer av
Ett Ögonblick måste vara tidningens
redaktör Anki Frécon tillhanda senast
den 5 december 2005.

Sänd materialet i form av
Microsoft Word-fil via e-post
till tidningens redaktör:
anki.frecon@sankterik.se

Ansvarig utgivare:
Klas-Olav Skoog
klas-olav.skoog@lio.se

Produktion:
Tryckhuset i Linköping AB
www.tryckhuset.com

FÖRENINGSG- INFORMATION

Medlemskap i Sveriges Ögonläkarförening

*Ansökan om medlemskap i Sveriges
Ögonläkarförening skickas till:*

Anders Behndig
Facklig sekreterare
Norrlands universitetssjukhus
Ögonkliniken
901 85 Umeå
med skriftlig rekommendation från
någon, som redan är medlem i
föreningen.
Se ansökan sidan 5.

Beslut om inval fattas vid styrelse-
mötena som årligen äger rum i mars/
april, vid höstens årsmöte och vid
Riksstämman. Bekräftelse om medlem-
skap skickas efter varje styrelsemöte.

Välkommen med Din ansökan!

Stefan Seregard
Vetenskaplig sekreterare

Önskar du ta upp något ärende vid nästa styrelsemöte?

Var god skicka in ditt/dina
förslag till Sveriges
Ögonläkarförenings
ordförande:

Klas-Olav Skoog
Ögonkliniken
Universitetssjukhuset
581 85 Linköping
klas-olav.skoog@lio.se

*Redaktionen tackar Nils Rehn
för hans bidrag vid arbetet med tidningen.*

Protokoll fört vid Sveriges Ögonläkarförenings årsmöte i Umeå den 26/8 2005

Ärende	Beslut
1. Mötets öppnande	Öppnades av Klas-Olav Skoog
2. Val av mötesordförande och sekreterare	Valdes Klas-Olav Skoog respektive Stefan Seregard
3. Val av två justeringspersoner	Valdes Peter Jakobsson och Ingrid Johansson
4. Fastställande av dagordning	Fastställdes enligt styrelsens förslag
5. Frågan om mötets behöriga utlysande	Befanns vara behörigen utlyst
6. Meddelande från styrelsen	Nästa medlemmöte infaller 2005-12-02 i anslutning till riksstämman i Stockholm och årsmötet för nästa år förläggs till Uppsala 2006-08-30-09-01 vilket anmäldes av Stefan Seregard. Föreningens förtjänstnål i silver utdelades till Bengt Bergeå, Kirsti Grödum och Marianne Abrahamsson. Klas-Olav Skoog informerade om bildandet av en nordisk akademi.
7. Rapport om kassaförvaltningen	Rapporten föredrogs av Göran Olivestedt. På grund av nytt ramavtal mellan LIF och Sveriges kommuner och landsting samt en engångskostnad med anledning av att glaukomföreningens medel ej längre förvaltas av Föreningen beräknas årets underskott till ca 460 kkr.
8. Frågan om ansvarsfrihet för styrelsen	Revisorernas rapport förväntas föreligga vid nästa medlemmöte vid riksstämman i Stockholm 2005-12-02 varför frågan om ansvarsfrihet för det gångna verksamhetsåret bordlades.
9. Årsavgift	Beslutades fastställa en höjning av årsavgiften med 75 kr till 425 kr samt höjning av den obligatoriska årsavgiften för Acta Ophthalmologica med 100 kr till 400 kr, inalles 825 kr årligen.
10. Val av vissa styrelsemedlemmar	Valberedningens förslag föredrogs av Mats Lundström varefter beslutades att i enlighet med förslaget för perioden 2005-2007 omvälja: som skattmästare Göran Olivestedt samt som ny styrelseledamot välja Anita Blixt-Wojciechowski.
11. Val av fullmäktigemedl SvLS	Beslöts i enlighet med valberedningens förslag omvälja som representanter i Svenska Läkaresällskapets fullmäktige för perioden 2005-2006, Klas-Olav Skoog och Stefan Seregard (ordinarie) samt Elisabet Agardh och Anders Behndig (suppleanter).
12. Val av revisorer mm	Beslöts i enlighet med valberedningens förslag för perioden 2005-2006 omvälja som redaktör Anders Bergström, som revisorer Svante Böös och Anders Kvanta, som revisorssuppleant Bo G. Hedquist, samt som klubbmästare Ann Österman och Leif Edman.

F Ö R E N I N G S I N F O R M A T I O N

13. Val av valberedning Valdes för perioden 2005-2006 Per Fagerholm, Ragnhild Lorefors och Britt-Marie Palmquist.
14. Övriga ärenden Mats Lundström informerade om nationella indikationer för kataraktoperation.
Elisabet Granstam inbjöd till ögonläkarföreningens möte i Uppsala 2006-08-30--09-01.
Anders Heijl redogjorde för en SBU rapport om glaukom.
2004 års SOE stipendium utdelades av Bo Philipsson till Ulf Steneri och Mats Lundström.
15. Mötets avslutande Avslutades av Klas-Olav Skoog.

Vid protokollet
Stefan Seregard

Justeras
Peter Jakobsson

Ingrid Johansson

S:T ERIKS
ÖGON
SJUKHUS

Barnoftalmologiska klubben inbjuder till möte

onsdagen den 30 november kl. 17.00-20.00

Program

Ögonförändringar hos barn med metabola sjukdomar- senaste nytt om diagnostik och terapi

Medverkande:

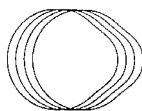
klirikchef på CMMS barnläkare docent Ulrika von Döbeln,
barnläkare docent Gunilla Malm och
barnögonläkare med. dr. Kristina Teär Fahnehjelm

Mötet inleds med **buffé kl 17.00-18.00**

Föreläsningar 18.00-20.00

Plats: Aulan, S:t Eriks Ögonsjukhus, Polhemsgatan 50

Varmt välkomna!

SVERIGES ÖGONLÄKARFÖRENING
Swedish Ophthalmological Society

Ansökan om medlemskap

Jag ansöker härmed om medlemskap i Sveriges Ögonläkarförening.

Personnummer _____

Namn _____

Adress _____

Postadress _____

Datum och namnteckning _____

Jag rekommenderar _____

för medlemskap i Sveriges Ögonläkarförening

Datum och namnteckning _____

Namnförtydligande _____

Skickas till:

Anders Behndig
Facklig sekreterare
Norrlands universitetssjukhus, Ögonkliniken, 901 85 Umeå

Det vetenskapliga programmet vid riksstämman i Stockholm 2005

Svenska läkaresällskapets riksstämma äger rum 30/11 – 2/12 vid lokalerna i Älvsjömessan (Stockholm). Som tidigare kommer ögonprogrammet att vara koncentrerat till torsdag eftermiddag och fredag förmiddag.

Bägge gästföreläsarna kommer i år från Moorfields Eye Hospital, London, UK: På torsdag eftermiddag kommer Mr Zdenek Gregor, FRCS att tala om "Diabetic maculopathy: Steroids, vitrectomy or both?" Gregor är president för SOE, den euro-

peiska ögonläkarorganisationen och tillika president för Club Jules Gonin. Hans betydande kliniska verksamhet har inriktats mot medicinsk och kirurgisk behandling av vitreoretinala sjukdomar. Den andra gästföreläsningen hålls av professor Peng Khaw och har rubriken: "Time is a great healer. Controlling ocular repair and regeneration - from laboratory discovery to clinical advance" Peng Khaw är en stor aukoritet inom glaukomsjukvård och experimen-

tell glaukomforskning. Han är kanske mest känd för sina studier av modulerande av sår läkningen vid kirurgisk behandling av glaukomsjukdomen.

Ett av de planerade två sektionssymposierna berör nyheter inom kataraktkirurgin och leds av Anders Behndig medan det andra berör sk lymfangiom (venösa-lymfatiska kärllmissbildningar) i orbita och leds av Stefan Seregard.

Stefan Seregard

Årsmötet i Umeå

24-26 augusti 2005 hölls ögonläkarföreningens årsmöte i Umeå arrangerat av Lillemor Wachtmeister i ledning för en lokal organisationskommitté. Årets Ilmari Rendahl föreläsare, Staffan Stenkula, höll en mycket uppskattad översikt över den moderna näthinne- och glaskroppskirurgins genombrott i Sverige. Årets gästföreläsare kom bägge från USA. Professor Evangelos Gragoudas, Boston, talade om modern behandling av åldersrelaterad makuladegeneration (AMD) inramad av föredrag av Birgitta Bauer och Sven Crafoord om diagnostik av AMD samt kirurgisk behandling av AMD. Senare under torsdagen föreläste professor Eugene de Juan, Los Angeles om nya tekniker för att administrera läkemedel lokalt i ögats glaskropp samt subretinalt. Bägge föredragen röntte stor uppmärksamhet.

Vid årsmötet beslutades att årsavgiften höjs från 650 kr till totalt 825 kr (inkl prenumeration på Acta Ophthalmologica). Ny styrelseledamot blev Anita Blixt-Wojciechowski från Karlskrona som ersätter Marianne Abrahamsson vilken undanbett sig omval. Frågan om ansvarsfrihet bordlades till Föreningsmötet vid riksstämman i Stockholm senare i år eftersom revisionsrapporten ännu inte föreligger.

Som tidigare meddelats äger Svenska läkaresällskapets riksstämma rum i Stockholm 30/11-2/12 2005 och 2006 års möte i Uppsala i månadsskiftet augusti/september

Stefan Seregard.

Skattmästarens kommentarer till bokslut 2005-05-31

Årets underskott uppgår till ca 460 000 kr. Intäkterna har till följd av uteblivna möten minskat markant. Dessutom har Glaucomföreningens räkenskaper separerats från föreningens.

Det är således en dramatisk minskning på intäktssidan. Denna intäktsminskning visar hur framtiden för föreningen kommer att te sig ekonomiskt, då det nya avtalet med LIF (Läkemedelsindustriföreningen) medför att mötesöverskott ej längre är tillåtna.

De största förändringarna i resultaträkningen hänför sig till följande poster:

INTÄKTER

- Konferensintäkter. Saknas för bokföringsåret.
- Bidrag. Tidigare har Glaucomklubbens bidrag från industrin bokförts här, numera är den redovisningen separat.

KOSTNADER

- Acta Ophthalmologica 2004. Prenumerationsavgiften för Acta speglar den verkliga årsavgiften.
- Glaucomklubbens kostnader. Ökningen hänförs till att Glaucomklubbens konto i föreningen har avslutats.

Då föreningens ekonomi kommer att påverkas av det nya avtalet med LIF föreslås en översyn av årsavgiften.

Ekonomisk redogörelse för verksamhetsåret 2004 - 2005

Balansräkning 2005-05-31

Tillgångar:	Skulder:	
Postgiro o. girokonto 460 240	Kapital 04-06-01	920 208
	Årets underskott	-459 968
<hr/>		
Summa kronor 460 240		460 240

Resultaträkning

	Föreg. år	Perioden
Intäkter		
Konferensintäkter	516 544	28 000
Annonser, skrifter	104 000	169 500
Pren.avgift Acta	216 641	188 583
Bidrag	405 875	0
Årsavgifter	183 708	261 476
Räntor	2 731	179
Skatteåterbäring	3 593	0
Summa intäkter:	1 433 092	647 738
Kostnader		
Acta Ophtalmologica 2004	496 103	299 617
Styrelsens/efterutb.komm. resor o sammantr.	122 688	144 474
Spec.ex.komm resor o sammanträden	75 486	83 948
Övriga arb.grupper, resor o sammanträden	49 251	37 753
Info-brev	238 420	225 921
Rekryteringsbroschyr	0	0
Gästföreläsare	34 584	63 920
Konferenskostnader	21 395	17 607
Representation, gåvor, bidrag	0	0
Sekretariat, kontorsmat och kassaförvaltning	17 009	7 971
Internationella föreningar	21 474	17 216
Glaucomklubbens kostnader	77 815	171 158
SOTA-dokument	20 000	15 000
SÖF Ögonläkarförteckning	0	0
Skatter, bankavgifter	5 517	23 121
Summa kostnader:	1 179 742	1 107 706
Årets överskott / underskott	253 350	-459 968

Grattis Marcelo!

Marcelo Ayala, Ögonkliniken Örebro Universitetssjukhus försvarade 2005-05-20 sin avhandling med titeln ”Influence of exposure patterns and oxidation in UVR-induced cataract” med godkänt resultat vid Enheten för Ögon och Syn, Institutionen för Klinisk Neurovetenskap, Karolinska Institutet.

Disputationsakten ägde rum vid Universitetssjukhuset i Örebro.
Fakultetsopponent var Professor Shambhu Varma, University of Maryland, Baltimore USA.

Per Söderberg

K O N G R E S S F Ö R T E C K N I N G

Du hittar också information om kongresser på internet; www.swedeye.org/meetings

2005

- September 22-23, Chester, UK, UKISCRS Annual Meeting
- September 25-29, Berlin, Germany, Joint meeting: 15th SOE Congress and 103rd DOG Congress, www.soe2005.org
- October 5 - 8, Vilamoura, Portugal., EVER, European Association for Vision and Eye Research www.ever.be
- October 15 - 18, Chicago, Illinois, USA, Annual Meeting of the American Academy of Ophthalmology www.aao.org
- November 3-5, Warsaw, Poland, Meeting of European Pediatric Ophthalmology Society, www.epos.focus.org
- November 18-19, Wien, Austria, Advanced Retinal Therapy
- November 24 - 26, Brussels, Belgium, OB 2005, www.opthalmologia.be
- November 30-December 2, Stockholm, Sweden, Riksstämman, The annual general meeting of the Swedish Society of Medicine, www.svls.se

2006

- February 19-24, 2006, Sao Paulo, Brazil, XXX International Congress of Ophthalmology, www.opthalmology2006.com.br
- March 15-19, Keystone, Co, USA, AAPOS Annual Meeting, www.aapos.org
- April 30 - May 4, 2006, Fort Lauderdale, FL, USA, ARVO Annual Meeting 2006, www.arvo.org
- May 25-28, Toronto, Canada, Third International Congress on Glaucoma surgery, www.icgs2006.com
- June 17-20, Copenhagen, Denmark, XXXVII Nordic Congress of Ophthalmology, www.nok2006.dk
- August, 23-25, Uppsala, Sweden, Svenska Ögonläkarföreningens Årsmöte
- September 9-13, London, UK, XXIV Congress of the ESCRS, www.es CRS.org
- October 4-7, Vilamoura, Portugal, EVER, European Association for Vision and Eye Research, www.ever.be
- November 11 - 14, 2006, Las Vegas, Nevada, USA, Annual Meeting of the American Academy of Ophthalmology, www.aao.org
- November, 2006, Göteborg, Sweden, Riksstämman, The annual general meeting of the Swedish Society of Medicine, www.svls.se

Årsmötet i Umeå

Nyss hemkommen från ett mycket intensivt och givande årsmöte här i Umeå sitter jag och bläddrar bland bilderna från mötet i laptopen. Som sagt – tre mycket intensiva dagar med högt tempo, men många trevliga minnen för framtiden (bara man nu hinner ”landa” och sortera intrycken...) Som ett led i denna process vill jag här i all enkelhet presentera ett litet kollage av bilder från mötet. Håll till godo, både ni som var här och ni som av olika skäl inte kunde närvara. Hoppas bilderna förmedlar en del av stämningen vid mötet.

På onsdagens program stod efterutbildnings- och SK-kurser.

På kvällen bjöds vi på konsert på Norrlandsoperan, men ett program som sträckte sig från Sibelius till Mozart.

- 1 Marju Kuusik reder ut glaukomkirurgins mysterier.
- 2 Underhållning från foajéns läktare av Backenskolans musikklasser.
- 3 Till vänster Umeå Symfoniorkesters försteviolinst. Till höger den som spelade första fiolen under resten av mötet med den äran: professor Lillemor Wachtmeister.
- 4 Vad vore ett årsmöte utan kaffepausdiskussionerna?
- 5 Från vänster: professor Evangelos Gragoudas, Boston, Birgitta Bauer, Lillemor Wachtmeister, Stefan Seregard

och Sven Crafoord, vid torsdagens symposium om åldersrelaterad maculadegeneration. Professor Gragoudas höll även den första av de två "Invited lectures", om behandling av neovaskulär ARMD. Den andra hölls av...

- 6 ...Professor Eugene de Juan, Los Angeles, som föreläste om nya sätt att administrera ögonläkemedel, främst via intravitreal eller subretinala implantat.
- 7 Professorerna Gragoudas och Philipsson, respektive de Juan och Wachtmeister, under torsdagskvällens bankett på Restaurang Äppet.
- 8 Fyra f.d. lovande oftalmologer. Var det verkligen bättre förr...?
- 9 Ordförande Klas-Olav Skoog tackar årets Ilmari Rendahl-föreläsare, docent Staffan Stenkula.

Vi från lokala organisationskommittén vill än en gång tacka Sveriges Ögonläkarförening och alla deltagare som gjort detta till ett oförglömligt årsmöte.

Lokala organisationskommittén genom Anders Behndig

EBO-examen

Arets EBO-examen ägde rum i Paris 6-7 maj. Sveriges ögonläkarförening gratulerar Dordi Austeng, Uppsala, och Yousef Hassan, Göteborg, till att ha klarat den europeiska examen.

-Denna gång var det hela 97 deltagare som examinerades. Detta beror bl.a. på att Belgien, Schweiz och Slovenien valt att ha EBO-examen som sin obligatoriska specialistexamen. Från och med 2006 kommer även Frankrike att ha denna som obligatorium.

-Examinationen går till på följande sätt:

Förmiddagens examination utgörs av en skrivning som består av 260 multiple choice frågor inom 52 områden. Varje fråga har 5 alternativ. Alla eller inga kan vara korrekta eller felaktiga oberoende av varandra. Skrivningen varar ca 2 timmar.

Eftermiddagens examination består av en muntlig examen under ca 1 timme. Man cirkulerar mellan 4 olika grupper av examinatore. De områden som berörs är: 1) Optik, refraktion, neurooftalmologi, 2) Kornea, externa ögonsjukdomar, orbita och adnexa, 3) Glaukom, katarakt, refraktiv kirurgi, 4) Medicinska och kirurgiska retinala sjukdomar,

tumörer, uveiter/vaskuliter. Följande omdömen ges: 1) Klart underkänd, godkänd skriftlig examen kan ej väga upp, 2) Med tvekan godkänd, bra skrivning kan uppväga, 3) Klart godkänd 4) Excellent.

Bedömningen sker på så sätt att skrivningen står för 40% av godkännandet och den muntliga examinationen för 60%. Vid årets examination klarade sig 87%. De som klarade examinationen fick motta sina diplom vid en ceremoni lördagen den 7 maj i Palais des Congrès.

-Nästa EBO-examen blir i Paris 5-6 maj 2006. Sista anmälningsdag är 1 februari 2006. Ytterligare information finns på www.ebo-online.org. Klicka vidare till "EBO-EXAM". Där kan man ladda ner anmälningsblanketten som sedan kan skickas till Anders Behndig eller mig för påskrift och vidarebefordran till sekretariatet. Observera att den svenska specialistexamen inte är nödvändig för att genomgå den europeiska examen. Man skall vara i slutet av sin utbildning eller vara specialist för att få skriva.

VARFÖR ÄR DET BRA ATT GENOMGÅ EBO-EXAMEN?

I en fritt rörlig arbetsmarknad är

det ur kvalitetssynpunkt och ur patientsäkerhetssynpunkt viktigt att det finns en europeisk referens inom EU. I och med utvidgningen av EU kommer det att finnas specialister med olika innehåll i utbildningen och med olika längd. I vissa länder har man endast 3-4 års utbildning. Den gemensamma marknaden kommer att innebära att man i många länder fritt kan etablera sig. Även om Du idag inte funderar på att tjänstgöra utomlands vet man inte hur framtiden ser ut. Intresset i Sverige för att bli ögonläkare har ökat. Även om konkurrensen för ögonläkare i Sverige idag inte är speciellt uttalad finns det mycket som talar för att den kommer att öka. I många europeiska länder finns en överproduktion av ögonläkare. Dessutom är det lättare att genomgå examen när man är i slutet av sin specialistutbildning än när man redan har arbetat ett antal år inom en subspecialitet.

Anmäl er till EBO-examen!

Britt Beding Barnekow, FEBO
EBO-delegat, Examinator
Ögonkliniken
UMAS
Malmö

2006 års Ilmari Rendahl föreläsare utsedd

Föreläsningen till Ilmari Rendahls minne hålls traditionsenligt av en ögonläkare som gjort betydande insatser för att främja svensk oftalmologi.

Ögonläkarföreningens styrelse har utsett Albert Alm att hålla 2006 års föreläsning vid mötet i månads-skiftet augusti/september i Uppsala. Albert Alm är professor i oftalmiatrik i Uppsala och kanske mest känd

för sina insatser inom medicinsk behandling av glaukom och för kartläggning av retinala och uveosklerala flöden.

Stefan Seregard

Nationella Indikationer för KataraktExtraktion - NIKE

EyeNet Sweden har på uppdrag av Sveriges Kommuner och Landsting utarbetat ett förslag till nationella indikationer för kataraktoperation. Arbetet föregicks av ett kvalitetsutvecklingsprojekt där team från nio ögonkliniker deltog.

Indikation för kataraktoperation baseras på en vanlig ögonundersökning inklusive test av synskärpa samt ett frågeformulär till patienten kallat Priquest. De olika områden som man tar hänsyn till ges poäng som förs in i indikationsinstrumen-

tet NIKE. Det finns fyra olika indikationsgrupper där Grupp 1 innebär starkast indikation för operation och Grupp 4 svagast indikation. NIKE har validerats på sju ögonkliniker och befundets vara stabilt och undersökarneutralt. NIKE kommer även att finnas i digital form. En referensgrupp på 10 kataraktkirurger från olika delar av landet har bedömt NIKE inför den nationella vårdgarantin som införs den 1 november 2005.

Formulär och manualer har tillställts samtliga klinikchefer. Tanken är att detta sätt att fastställa indikation för kataraktoperation skall tillämpas nationellt. En nationell vårdgaranti för kataraktoperation blir meningslös om inte kataraktpatienter värderas med samma måttstock i hela landet.

Formulär (NIKE och Priquest) samt manual kan rekvireras från EyeNet Sweden.

e-post: kristin.svensson@ltblekinge.se

Mats Lundström

Fortbildningskurs i "Paediatric Ophthalmology"

Plats: Uppsala 2-3 februari 2006

Föreläsare: Prof David Taylor, Prof Tony Moore, Dr Dorothy Thompson, London och Dr Christoffer Lyons, Vancouver

Kursen är kliniskt inriktad och belyser barnoftalmologisk undersökningsteknik och utredning, elektrofysiologisk diagnostik samt sjukdomar i bl.a. retina, kornea, synnerv och främre synbanor. Rikligt med falldiskussioner.

Anmälan samt ytterligare information via sekreterare Anette Eriksson Strand, anette.eriksson.strand@akademiska.se, tel 018 6115180

Sista anmälningsdag 30 November!

Antalet platser begränsat.

Mycket välkommen!!

Gerd Holmström
(gerd.holmstrom@akademiska.se)

Inbjudan till ST-dag i samband med Riksstämman 2005

Den 30 nov 2005 i samband med Riksstämman i Stockholm ordnar Sveriges Ögonläkarförening en ST-utbildningsdag för blivande ögonläkare.

I år handlar förmiddagen mellan kl 09.30-12.30 om ansvar och avvikelsehantering. Flygaren och läkaren Michael Sjöo inleder med "Vad kan sjukvården lära av flygets misstag"

därefter redogör dr Klas Göran Brege och dr Barbro Hallén för HSAN ärenden och patientförsäkringen inom ögonsjukvården. Förmiddagen avslutas med en paneldiskussion mellan de tre medverkande och möjlighet för åhörarna att ställa frågor. Eftermiddagen mellan 1400 -1600 handlar om barnoftalmologi :

Screeningmetoder av ROP och Synpåverkan hos prematura barn. Medverkande är dr Gerd Holmström och dr Anna-Lena Hård.

Anmälan till denna ST-dag skickas till Ingrid Schlyter:
ingrid.schlyter@lio.se

Välkommen

Ögonminnen

Berndt Ehinger, Professor och tidigare klinikchef, Ögonkliniken, Lunds lasarett, har återkommit till ”Ögonminnen” med en redogörelse för ögonsjukvården i Sölvesborg efter förra sekelskiftet.

Vi är tacksamma för detta bidrag och ser fram mot att flera kollegor låter oss ta del av sina minnen som ögonläkare under olika tider runt om i Sverige eller utomlands.

Du som känner Dig manad är hjärtligt välkommen att inkomma med Ditt bidrag! Sänd detta till tidningsredaktionen: anki.frecon@sankterik.se

Ett ögonsjukhus i Sölvesborg

Vid sekelskiftet 1900 fanns det söder om Göteborg och Jönköping ett halvt dussin ögonläkare, och med ett anmärkningsvärt undantag fanns de alla i Lund eller Malmö. I Sölvesborg satt dr. Carl Johan Boström och drev ett sjukhus där han i exceptionellt stor utsträckning sysslade med ögonsjukvård, inklusive operationer för katarakt. Historien om ögonsjukhuset i Sölvesborg är ett intressant exempel på vad en enskild persons initiativkraft kan betyda.

Dr Carl Johan Boström (1842-1903), stadsläkare i Sölvesborg 1876 – 1903. Drev 1886 – 1903 i Sölvesborg ett sjukhus som i praktiken var en ögonklinik med 14 sängplatser. Carl Johan Boström var född i Lund den 20/4 1842 och fick sin läkarutbildning i Lund 1863-1875, d v s just när oftalmologin hade sin första stora glansperiod och var den medicinska specialitet som tilldrog sig det kanske största intresset bland unga medicinare. Efter sin läkarutbildning i Lund fick Boström fortsatt utbildning i ögonläkekonst hos den kände Anton Bergh i Stockholm (Berg 1965, sid 301), och han gjorde också studieresor till utlandet (Widstrand 1930). Efter en kort tid som provinsialläkare i västblekingska Jämshög blev han 1876 stadsläkare i Sölvesborg, och där förblev han till sin död.

Det är okänt varför Boström sökte sig till först Jämshög och sedan Sölvesborg. Han var själv född i Lund, och föräldrarna liksom frun kom alla från nordvästra och mellersta Skåne. Det var emellertid ont om

fasta läkartjänster vid denna tid, och kanske var det bara så att tjänsterna i västra Blekinge blev lediga när Boström nyligen blivit färdig med sin utbildning.

I Sölvesborg hade man sedan åtminstone 1875 hävdade att ett sjukhus behövdes i staden, för många hade på alltför nära håll bevittnat framfarten av både pest och kolera i dåtidens städer. Frivilliga medel hade därför samlats in, och 1886 stod antligen ett litet sjukhus klart (Boström 1887; Persson 1937a; Persson 1937b; Rosenborg 1962, sid 86). Totalt lär det ha kostat c:a 15000 kronor.

Sjukstugan i Sölvesborg, uppförd 1885 på tomten nr 116 (kv. Asien) efter ritning av snickaren och byggmästaren C. F. Flinkenberg. I praktiken var huset ögonsjukhus 1886 – 1903. Foto S. Rosén 1968, från Liedgren (1974), sid 313.

Grundtanken hos stadens borgare var att man ville skapa sig ett försvar mot epidemier, och det föll sig därför naturligt att det blev stadsläkaren sedan nästan 10 år, Carl Johan Boström, som fick hand om sjukhuset. Han var mycket omtyckt och högt aktad i staden, och satt i stadsfullmäktige liksom naturligtvis också i hälsovårdsnämnden. Han lovade stadens styrande att sköta de epidemiska sjukdomfall som kunde förekomma, men han hade också andra planer: han ville tillämpa sina kunskaper i ögonläkekonsten. Boström lär från 1887 ha drivit sjukhuset som en privatklinik, med upptagningsområde långt utanför stadens gränser. I gengäld tog han av Sölvesborgs invånare endast betalt för kosten för de ineliggande, inte för vården.

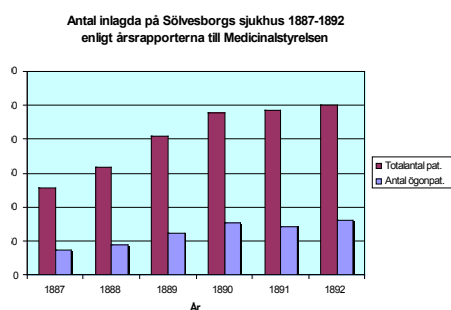
Sjukhuset byggdes med 2 sjuksalar (kvinnlig och manlig) för vardera 5 patienter och 4 enskilda rum, summa 14 vårdplatser. I flyglarna på husets baksida fanns 2 rum för sköterskan, kök och skafferi, badrum och tvättstuga. Det sanitära fick kompletteras vid olika renoveringar, de första redan under 1890-talet.

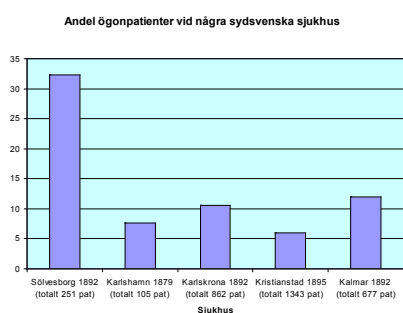
Planritning av sjukstugan i Sölvesborg 1886. Efter Boströms årsrapport för samma år till Medicinalstyrelsen, nu i Riksarkivet.

Huset fanns kvar till 1980-talet och hade då också hunnit hysa bl. a. BB, långvårdsavdelning och ABF-kontor (Rosenborg 1962; Liedgren 1974 sid 314; Linder 2003).

När kunnig läkare fanns tillgänglig innehöll sjukvården vid denna tid en betydande andel ögonpatienter, men annars mycket mindre. De vanligaste diagnoserna var olika typer av sår, infektioner och inflammationer i ögat. I Sölvesborg led ungefär en tredjedel av alla intagna patienter av någon ögonsjukdom enligt Boströms årsrapporter (figur 3a). Detta var väsentligt mycket högre än i kringliggande större sjukhus (figur 3b). Boström opererade ett litet antal katarakter per år.

Figur 3a. Antalet intagna ökade sakta 1887 – 1890, men andelen ögonpatienter låg stadigt på c:a 1/3. Datakälla: Medicinalhistorisk databas i Umeå 2004.

Figur 3b. Sjukhuset i Sölvesborg hade mellan 3 och 5 gånger större andel ögonpatienter än flera sydvenska länssjukhus. Datakälla: Sjukhusens årsrapporter till Medicinalstyrelsen (Medicinalhistorisk databas i Umeå 2004).

Boströms läkargärning gjorde intryck i den samtida svenska läkarkåren, och den omnämns med respekt av ögonsjukvårdens historiker (Berg 1965, Törnquist and Törnquist 1993). Hans rykte på lokal nivå var gediget:

”... [Boström] skapade det lilla sjukhuset [i Sölvesborg], avsett huvudsakligen för ögonsjuka och underhållet av honom själv. Med sin hemtrevnad och sin villalikhande, om sjukhus föga påminnande typ, blev denna lilla privatklinik för staden en dyrbar skatt, varöver man kände sig stolt, liksom över att se en specialitet, hittills så gott som blott utövad i storstäderna och vid universitetsklinikerna, hos sig så väl representerad. Lika aktad och värderad som B. var av kolleger, såväl specialister som andra, lika mycket var han det inom sin vidsträckt praktik, där han med rätta åtnjöt ett ovanligt stort förtroende.” (Widstrand 1930).

Carl Johan Boström fick fem barn, varav ett, Carl-Gustaf Boström (1876-1956), också blev ögonläkare, och denne utarbetade tillsammans med professor Ingemar Kugelberg i Stockholm på 1940-talet en av de uppsättningar pseudoisokromatiska tavlor som nu i mer än 75 år använts i svensk ögonsjukvård för att prova färgseendet.

Det var inte landstings eller annan myndighets styranden och ställanden som gjorde att Boström blev ögonläkare i Sölvesborg, för i så fall skulle han säkert ha erbjudits plats i en större stad. Formellt sett fanns det aldrig någon ögonklinik i Sölvesborg, men väl i praktiken, för det fanns en skolad ögonläkare där som drev ett sjukhus med osedvanligt hög andel ögonpatienter, och han opererade t. ex. katarakter.

Carl Johan Boström var alltså en dugande man som skaffade sig gedigen utbildning i en av de grenar av medicinen som utvecklades starkast under hans studietid, oftalmologi, och han skapade sig alldeles själv-

ständigt sin position som aktad ögonläkare på basen av sin stadsläkartjänst.

Boström drev sitt sjukhus i Sölvesborg till sin död 21/8 1903, då han avled i sviterna efter en opererad blindtarmsinflammation, bara 61 år gammal. Hans efterträdare var inte ögonläkare, och sjukhuset i Sölvesborg fick därför sedan andra uppgifter än ögonsjukvård, vilken i stället koncentrerades till Lund under de närmast följande decennierna.

Referenser

- Berg F. (1965): Oftalmologin i Sverige under 1800-talet. (1965): [21]. Uppsala, Almqvist & Wiksell.
- Lärdomshistoriska samfundets Lynchos-bibliotek.
- Boström C. (1887): Sölvesborgs stadsläkares årsrapport för 1886. (1887): Bilaga B. Medicinalstyrelsen / Riksarkivet. Årsrapporter för provinsialläkare.
- Liedgren R (1974) I Sölvesborg på 1800-talet. Nordiska museets Handlingar 86, Berlingska boktryckeriet, Lund
- Linder B. (2003): Brev. Ehinger, B. (2003). Medicinalhistorisk databas i Umeå. (2004): (2004): www2.histstud.umu.se/medhist/ .
- Persson, Per (6/9 1937b) Ett sjukhus i Sölvesborg (del 1). Sydöstra Sveriges Dagblad
- Persson, Per (7/9 1937a) Ett sjukhus i Sölvesborg (del 2). Sydöstra Sveriges Dagblad
- Rosenborg NE (1962) Sölvesborg under ett sekel. Sölvesborgs boktryckeri, Sölvesborg
- Törnquist R, Törnquist P (1993) Ögonforskning och ögonsjukvård i Sverige under 1900-talet. Sveriges Ögonläkarförening, Eskilstuna
- Widstrand A (1930) Boström, C a r l Johan. Sveriges Läkarehistoria ifrån Gustaf den I:s till närvarande tid. Norstedt, Stockholm, pp. 312-313

Kliniska elektrofysiologiska metoder för utredning av synfunktionen vid retinala sjukdomar

Kursen vänder sig till ST-läkare och färdiga specialister

17-18 November 2005

Diagnos och prognos vid olika ögonsjukdomar

- Diabetesretinopathi
- Hemitrombos, centralvenstrombos
- Läkemedelsskador
- Näthinnekirurgi (experimentell och klinisk)
- Makulopathier
- Ärftliga näthinnesjukdomar
- Retinal funktionsnedsättning vid annat handikapp (syndrom)
- ERG-utredning av synnedsättning hos barn
- Opticusskada

Deltagarantal: 25 (de första 25 från skilda kliniker att anmäla sig antas till kursen)

Kursansvariga: Sten Andréasson och Vesna Ponjavic

Föreläsare: Marie Bengtsson, Anitha Bruun, Berndt Ehinger, Louise Eksandh, Fredrik Ghosh, Lotta Gränse, Marita Grönlund Andersson, Kristina Holm, Hans Holmberg, Charlotte Hvarfner, Sten Kjellström, Ulrika Kjellström, Kristian Klemp, Jörgen Larsson, Monica Lövestam Adrian, Måns Magnusson, Eva Malm, Patrik Schatz, Janina Waga, Karin Wallentén

Kursavgift: 2 200 kr

Plats: Lunds Universitetssjukhus

Kursen börjar kl 09.30 den 17.11 och avslutas kl 12.00 den 18.11 2005.

Sista anmälningdag: 15 oktober 2005

Anmälan till efterutbildningskurs i Lund den 17-18 november 2005

Anmälan via email: sten.andreasson@med.lu.se

Namn: _____

Klinik: _____

Postadress: _____

E-postadress _____

Öka effekten – inte antalet droppar

Xalcom® är en effektiv kombinationsbehandling i en och samma droppe¹. Xalcom® ger dessutom en statistiskt signifikant större IOP-sänkning än latanoprost och timolol givna som monoterapi. Sänkningen av IOP är stabil över tiden visar 1 års data².

Xalcom[®]
latanoprost/timolol

En droppe med mer kraft

INDIKATION: För sänkning av det intraokulära trycket (IOP) hos patienter med öppenvinkelglaukom och okulär hypertension, vilka inte svarar tillräckligt på topikala betablockerare. **DOSERING:** En droppe dagligen i det sjuka ögat. Ögondroppar lösning, latanoprost 50 mikrogram och timolol 5 mg/ml. **REFERENSER:** **1.** Shin MD et al. Efficacy and safety of the Fixed Combinations Latanoprost/Timolol versus Dorzolamide/Timolol in patients with Elevated Intraocular Pressure, Ophthalmology Volume 111, 2004; 2: 276–82. **2.** Higginbotham EJ et al. Latanoprost and timolol combination therapy vs monotherapy: one-year randomized trial. Arch Ophthalmol.2002; 120: 915-22. Se www.fass.se för vidare information.

Pfizer AB, Box 501, 183 25 Täby. Telefon 08-519 062 00. www.pfizer.se

Information angående ST/SK-kurser

Schemat för hösten 2005 är bestämt, se www.swedeye.org. Förhoppningsvis har sökanden till ögonläkarföreningens kurser redan upplysts om kursplats.

FÖR VÅREN 2006 gäller följande. Två kurser ges i IPULS' regi, optik (start 3 april) och neuro (start 15 maj), och söks via IPULS' hemsida www.ipuls.se (sista ansökningsdag 1 oktober 2005). Dessutom vet vi nu att barnkursen kommer att ges 6 – 10 februari och retina 13 – 17 mars, men förmodligen tillkommer någon ytterligare kurs. Dessa senare kurser, benämnda ST-kurser, är alltså väl-signerade av ögonläkarföreningen. De kommer att annonseras via IPULS i enlighet med det avtal som Sveri-

ges kommuner och landsting och IPULS har träffat angående kurser för läkare med huvudmannafinansiering. Information kommer också att finnas tillgänglig på vår egen hemsida.

ANSÖKNING SKER direkt hos kurs-givaren. Det innebär att den centrala ansöknings som gått till undertecknad och Britt-Marie Karlheden på S:t Erik upphör. Givetvis står undertecknad till förfogande även framöver för frågor, ris och ros eftersom ögonläkarföreningen som ovan nämnts även fortsättningsvis ämnar ha en överblick över systemet såväl när det gäller kurstid som kurstillgänglighet och kurskvalitet.

DET HAR VID ETT flertal tillfällen framkommit kritik mot att ST-doktorerna bereds plats så sent på kurserna och ibland går 2 à 3 kurser per termin mot slutet av sin utbildning. Detta är tyvärr oundvikligt med det antagningssystem som råder, nämligen att flest fullgjorda utbildningsmånader inom ST-blocket meriterar till kursplats. Förhoppningsvis kan den intensiva kursverksamheten under senare år så småningom resultera i att våra läkare under utbildning kommer in på kurserna lite tidigare.

Per Montan

Förste SOE föreläsaren utsedd

Den europeiska ögonläkarorganisationen, SOE, har helt nyligen erbjudit respektive nationellt ögonläkarsällskap att utse en årlig SOE föreläsare. Föreläsaren ska vara under 45 års ålder och en framstående yngre kliniker och/eller forskare. Efter föreläsningen kommer ett diplom från SOE att utdelas.

Som förste svenske SOE föreläsare har ögonläkarföreningens styrelse

Anders Kvanta

utsett **Anders Kvanta**. Han är kliniskt verksam som vitreoretinal kirurg vid

S:t Eriks ögonsjukhus samt docent i oftalmologi vid Karolinska Institutet i Stockholm. Den betydande forskningsaktiviteten har kommit att inriktats mot experimentella studier av kärlnybildning i ögat.

2006 års SOE föreläsning kommer att hållas i anslutning till årsmötet i Uppsala.

Stefan Seregard

Läs Ett Ögonblick
på föreningens hemsida:
www.swedeye.org
lösenord: Gullstrand

Ögonläkemedel från Santen

GLAUKOM

Timosan[®] (timolol)

Optimol[®] (timolol)

Fotil/Fotil Forte[®] (timolol/pilokarpin)

ALLERGI

Lastin[®] (azelastin)

Lecrolyn[®] (natriumkromoglikat)

TORRA ÖGON

Artelac[®] (hypromellos)

Oftagel[®] (karbomer)

Ocutears[®] (hyaluronsyra)

NYHET!

INFEKTION

Oftaquix[™] (levofloxacin)

– a clear vision for life

Santen

SantenPharma AB • Solna Torg 3 • 171 45 SOLNA
www.santen.se • Tel 08-83 41 40 • Fax 08-83 41 45

Tongivande inom glaukombehandling

Xalatan har publicerade långtids-
data, som ingen annan
prostaglandin analog kunnat visa:¹

- fem års bibehållen IOP-sänkning med 25%
från baseline¹
- fem års säkerhetsdata¹

Sveriges mest använda läkemedel vid glaukom.²
Enkel dosering, en droppe en gång om dagen.

Xalatan[®]
latanoprost

Tillförlitlig tryckkontroll

INDIKATION: Sänkning av det intraokulära trycket vid glaukom med öppen kammarvinkel samt vid okulär hypertension. **DOSERING:** En droppe dagligen i det sjuka ögat. Ögondroppar latanoprost 50 mikrogram/ml, 2,5 ml, 3x2,5 ml.
REFERENSER: 1. Alm A et al. Arch Ophthalmol 2004; 122: 957-65 2. LSAB Oktober 2004. Se www.fass.se för vidare information.

